

27 februari 2024

De conceptkerndoelen Nederlands en de Bibliotheek *op school po*

Elke zes weken nodigen we willekeurig 10 tot 15 leesconsulenten en onderwijsspecialisten uit van verschillende bibliotheken in Noord- en Zuid-Holland om ervaringen uit te wisselen en goede voorbeelden te delen bij actuele onderwerpen betreffende het primair onderwijs en de bibliotheek. Dit doen we tijdens theetijd in een onlinebijeenkomst van maximaal 1 uur. Een kort verslag komt op de website en in de Educatiespecial 0-23 (verschijnt 4x per jaar).

Op 27 februari hebben we Theeducatie ingeleid met een presentatie over de nieuwe kerndoelen Nederlands voor het primair onderwijs. De laatste kerndoelen stammen uit 2006 en waren bewust globaal geformuleerd. Dit had tot gevolg dat de school en de leerkrachten weinig houvast ervoeren in wat de leerlingen verplicht moeten kunnen beheersen en aangeboden moeten krijgen. De kerndoelen zijn namelijk verplicht, de invulling van deze doelen niet.

Het vak Nederlands verkaveld steeds meer waarbij er niet meer geïntegreerd spellingsonderwijs, technisch leesonderwijs, literatuuronderwijs en begrijpend lezen werd gegeven. Alles werd los aangeboden zonder enige doorgaande lijn. De consequentie van het volgen van al deze verschillende methodes voor elk kavelonderdeel is dat het tekstaanbod zeer verarmd is, waardoor diep lezen eigenlijk niet meer mogelijk is.

De maatschappelijke (ondermaatse PISA resultaten, burgerschapsthema's, digitale geletterdheid), onderwijskundige (evidence informed gaan werken) en vakinhoudelijke ontwikkelingen (thematisch werken) zorgen ervoor dat men behoefte had aan nieuwe kerndoelen. Het ministerie van OCW heeft daarom besloten om met Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO) nieuwe kerndoelen te formuleren die een wettelijke opdracht zijn voor elke school in Nederland. Deze kerndoelen hebben een brede basis, met vooraf duidelijk gestelde criteria, waardoor elk kind dezelfde kansen krijgt.

De kerndoelen gaan uit van kennisrijk lesgeven en een ambitieus curriculum voor elk kind, op elke school, ongeacht zijn of haar persoonlijke achtergrond. Het aanbod voor Nederlands is erg rijk, en er is een doorlopende leerlijn zichtbaar van 4 t/m 18 jaar. Wel is er aandacht voor de verschillen tussen leerlingen: het ambacht van de leerkracht blijft nodig om te differentiëren tussen elke leerling. De stof blijft van hoog niveau en altijd hetzelfde, maar de uitleg kan en moet van kind tot kind verschillen.

De kerndoelen zijn als volgt gepresenteerd en ingedeeld in A: Communicatie, B: Taal en C: Literatuur.

Domein	Subdomein	Kerndoel	
Overstijgend		1. Taal- en leesomgeving	
		2. Taal in de leergebieden	
A Communicatie	A1 Taalvaardigheid	3. Begrijpend luisteren, lezen en kijken	
		4. Doelgericht spreken en schrijven	
		5. Creatief taal gebruiken	
		6. Schrijven om te leren	
		7. Bronnen onderzoeken	
		8. Bronnen verwerken	
		9. Reflecteren op taalactiviteiten	
		A2 Interactie	10. Doelgericht gesprekken voeren
			11. Gesprekken voeren om te leren
B Taal	B1 Taal als systeem	12. Vorm en betekenis beschouwen	
		13. Schriftelijke taalverzorging	
	B2 Taal en individu & maatschappij	14. Talige identiteit	
		15. Taalvariatie	
		16. Taalverandering	
C Literatuur	C1 Literatuur als systeem	17. Inzicht in verhalende teksten	
		18. Verkennen van literaire genres	
	C2 Literatuur en individu & maatschappij	19. Leesvoorkeur	
		20. Functies van literatuur	

Het is dus erg belangrijk om je als leesconsulent of educatiespecialist bewust te zijn van de veranderingen in het schoolcurriculum. Deze verplichte kerndoelen kun je heel goed gebruiken in je argumentatie van het gebruik van dBos. De kerndoelen sluiten perfect bij de Bibliotheek *op school* aan: het gebruik van rijke teksten, een doorgaande leeslijn, toegang tot een goede collectie, diep lezen en literatuur analyseren. Als bibliotheek kun je de school helpen bij het opnieuw vormgeven van het literatuur- en leesonderwijs. Deze verandering in het onderwijs vraagt wel om een kritische herziening van het bibliotheek educatieaanbod en hoe men dBos aanbiedt. Dit is het moment om echt van start te gaan met dBos 3.0 en de focus op de leerkracht en het adviseren te gaan leggen. Kijk vooral ook welke nascholing jouw team nog nodig heeft om dit met een zelfverzekerd gevoel en bagage te volbrengen.

De rest van de Theeducatie werd besteed aan hoe de specialisten hun eigen aanbod konden matchen aan één of meerdere nieuwe kerndoelen. Ook werd er veel nadruk gelegd op het winnen van het vertrouwen van de schoolleiding (daar moet draagvlak zijn) en om bij leerkrachten - die het nog lastig vinden- het eerst voor te doen in een les. Als leesconsulent moet je het vervolgens wel uit handen geven: je bent er om te adviseren, niet te ontzorgen. Om het leerkrachten team in zijn geheel mee te nemen in de aanpak van dBos én de kerndoelen, werkt het ook erg goed om Open Boek 'in company' te geven. Zo laat de directeur zien dat leesbevordering voor elke leerkracht geldt en er op die manier echt een kentering kan plaatsvinden op de school.

Meer informatie of doorpraten? Neem contact op met Michelle Smit (msmit@probiblio.nl) of Dia Wesseling (dwesseling@probiblio.nl).